

Мурза А. С.
ФСП НТУУ «КПІ»
Науковий керівник:

Борець Л. В., к. ю. н., доцент

КОРУПЦІЯ ЯК СЛАБКА ЛАНКА СУДОВОЇ СИСТЕМИ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА МЕТОДИ ПРОТИДІЇ

Всім нам, нинішнім українцям, довелося бути свідками чи безпосередніми учасниками боротьби за «нову» Україну. Сьогодні важко знайти людину, яка б не була ознайомлена з політичною ситуацією. Ця боротьба закарбувалася в пам'яті кожного з нас. Ми є свідками люстрації влади, зміни правлячої верхівки нашої держави. Проте ми ясно розуміємо, що здійснені зміни в Україні – лише початок важкого тернистого шляху, відповідальність за проходження якого лежить на кожному з нас.

В цей переломний момент історії України кожен українець має здійснити свій внесок для розбудови справді демократичної держави. Нам, як юристам, необхідно змінювати правову систему, яка вже давно втратила довіру громадян. Перш за все, потребують змін суди України, які «прославилися» таким поняттям, як «корупція». Визначення суду як незалежного органу часто викликає лише саркастичні посмішки. Звідси випливає актуальність розгляду питання про корупцію.

Відповідно до ст. 129 Конституції України судді при здійсненні правосуддя незалежні та підкоряються лише закону. Очевидно, що українські судді неправильно розуміють слово «незалежні». Так, згідно з результатами рейтингу TransparencyInternational, проведеним у 2012 р., Україна посіла 144 місце за індексом сприйняття корупції, в той час, як її сусіди Росія та Білорусь, опинились на кращих позиціях [1, с. 40].

Що ж таке корупція? Як зазначає вищезазначена організація TransparencyInternational, корупція – це така поведінка посадових осіб державного сектору, наслідком якої вони самі або їх близькі неправомірно і незаконно збагачуються через зловживання переданими їм державними повноваженнями [2, с. 7].

Перш за все, необхідно зрозуміти витоки корупції. Проаналізувавши ставлення пересічного українця до «хабарів», можна зазначити, що основною причиною існування корупції є сприйняття її українцями як належного та необхідного явища. Так, ми можемо перекладати відповідальність за існування корумпованої системи влади на Президента, парламент, Кабмін і в той же час при першій необхідності виймаємо зі свого кармана черговий «хабар». Так, громадяни категорично ставляться до корупції, проте самі користуються нею чи не щодня. Ось такий парадокс. Звідси випливає, що хабарництво вжилося як в нашій національній культурі, так і в кожному з нас. Йдучи до суду, ми знаємо наперед, що без грошової винагороди для судді нам не обійтися іноді, навіть,

для винесення законного рішення. Що ж до суддів, то починаючи ще з навчального закладу, а далі при прийнятті на посаду вони занурюються у корумповану систему. Що ж ми очікуємо від такого судді і про яку незалежність може бути мова? Тобто причини корупції закладені в нашій правосвідомості.

Щодо законодавства у сфері боротьби з корупцією у судах, то його складають: ЗУ «Про засади запобігання і протидії корупції», ст. 375 ККУ (постановлення суддею завідомо неправдивого рішення), ст. 376 (втручання в діяльність судових органів), ст. 185⁶ (невжиття заходів щодо окремої ухвали суду чи окремої постанови судді або подання прокурора) тощо. Законодавство України у сфері корупції відповідає міжнародним вимогам, проте воно не реалізується достатнім чином. Основна причина в цьому – це закорумпованість суб'єктів, які здійснюють заходи щодо запобігання і протидії корупції.

Борючись з проявами корупції, необхідно пам'ятати, що ми не зможемо її викоринити, адже вона притаманна навіть найрозвиненішим державам, але ми можемо зменшити її рівень. По-перше, ми маємо змінити своє ставлення до корупції, як до засобу вирішення своїх проблем та відмовитися від давання «хабарів». По-друге, слід забезпечити суддів належними умовами праці. Слідуючим кроком має бути залучення громадських організацій до протидії корупції. Громадяни мають довіряти громадській організації та повідомляти про відомі факти корупції. При чому реагування на повідомлення про корупційні діяння, в тому числі й анонімні, має бути миттєвим.

Борючись з корупцією неможливо обійтися без ЗМІ. Так, саме через інформацію судові засідання та рішення стануть більш прозорими. Але, журналісти мають висвітлювати події об'єктивно та відповідати за неправдивість донесеної інформації. ЗМІ допоможуть суддям дивитись на справи лише з «відкритими очима» та виносити законні рішення.

В Україні планують створити Люстраційний комітет та Антикорупційне бюро. Звісно доцільність створення цих органів покаже практика, проте на сьогодні дана ініціатива оцінюється лише позитивно. Адже Люстраційний комітет допоможе позбутися «явних корупціонерів», а Антикорупційне бюро забезпечить запобігання та протидію корупції. Можливо саме ці органи змусять суддів відмовитися від звичної практики «хабарництва» та поповнять ряди порядних суддів.

Таким чином, в Україні не існує незалежних судів та не існує належного механізму захисту прав і свобод. Основним чинником, який змушує суддів працювати є гроші. Тож наші судді мають нарешті зрозуміти, яке їхнє призначення і що значить незалежність судового корпусу. В іншому випадку їх має чекати відповідальність за власні дії. Завдання юристів в даному випадку – забезпечити невідворотність відповідальності судді. Саме так ми зможемо захистити свої права і свободи у справді незалежному суді. Тож будемо

сподіватися, що разом з теперішніми змінами в державі ми зможемо змінити й себе та свою правову систему та залишимо прояви корупції в минулому.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 18 серп. 2011 р. : (ОФІЦ. ТЕКСТ) – К. : Паливода А. В., 2011. – 56 с.
2. Волошина А. В. Корупція – виклики для України. – Кіровоград, 2011. – 79 с.